

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

2 nci Birleşim

11 . 9 . 1985 Çarşamba

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	46
II. — SEÇİMLER	47
1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi.	47:50

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 17 nci Dönem 3 üncü Yasama Yılı, Geçici Başkan (en yaşlı eski Başkanvekili) Turgut Halit Kunter'in hayırlı olması dileği ile açıldı.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 3 üncü Yasama Yılına açış konuşmasını yaptı.

Federal Almanya'ya gidecek olan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in dönüşüne kadar Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına, Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın;

Libya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın dönüşüne kadar Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in;

Çin Halk Cumhuriyeti'ne gidecek olan Başbakan Turgut Özal'ın dönüşüne kadar Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İsmet Kaya Erdem'in;

Çin Halk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin;

Finlandiya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin;

Meksika'ya gidecek olan Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın dönüşüne kadar Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı İsmail Safa Giray'ın;

Hollanda ve Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in;

Fransa ve Macaristan'a gidecek olan Devlet Bakanı Cemal Büyükkbaş'ın dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Tütüz'in;

Finlandiya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın;

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin;

Irak'a gidecek olan Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in dönüşüne kadar Maliye ve Gümrük Bakanlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın;

Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Başbakan Turgut Özal'ın dönüşüne kadar Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İsmet Kaya Erdem'in;

Polonya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin;

Suudi Arabistan'a gidecek olan Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sudi Tünel'in ve,

Sovyetler Birliğine gidecek olan Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in dönüşüne kadar Maliye ve Gümrük Bakanlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın;

Vekillik etmelerinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Bazı milletvekillerine, Başkanlık tezkerelelerinde belirtilen sebep ve sürelerle izin verilmesi kabul edildi.

Başbakan Turgut Özal'ın Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanının daveti üzerine adı geçen ülkeye yapacağı resmî ziyarete katılacak milletvekillerine ait Başbakanlık tezkeresi ve eki liste de kabul edildi.

Anayasanın 94 üncü maddesi gereğince TBMM Başkanı seçimini yapmak için 11 Eylül 1985 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşime saat 15.40'da son verildi.

Başkan

Geçici Başkan

Turgut Halit Kunter

Geçici Kâtip Üye

Kırklareli

Cemal Özbilen

Geçici Kâtip Üye

İçel

Durmuş Fikri Sağlar

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Geçici Başkan Turgut Halit Kunter

GEÇİCİ KÂTİP ÜYELER : Muzaffer Yıldırım (Kayseri), Yavuz Köymen (Giresun)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2
nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayımız vardır, gündeme geçiyoruz.

II. — SEÇİMLER

1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi.

BAŞKAN — Gündemimize göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının seçimini yapacağız.

Başkanlık için aday gösterme önermeleri vardır; bunları, Başkanlığa müracaat sırasına göre okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı için
Trabzon Milletvekili Sayın Necmettin Karadamani
aday gösteriyoruz.

Saygılarımızla arz ederiz. 6.9.1985.

Mustafa Rüştü Taşar Gaziantep	Rüştü Kâzım Yücelen İçel
Recep Ercüment Konukman İstanbul	Mehmet Budak Kırşehir
Lutfullah Kayalar Yozgat	Ahmet Şevket Gedik Adana
Sabahattin Aras Erzurum	Hazım Kutay Ankara
Osman Işık Ankara	Cemâl Özbilen Kırklareli

Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Türkiye Büyük Millet Meclisi Geçici Başkanlığına
Ankara

3 üncü Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına aday olmaya karar verdim.

Gereken işlemlerin yapılmasını arz ederim.
Saygılarımla. 10.9.1985

Kastamonu
Şaban Küçükkoğlu

(Alkışlar)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı için Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'yi aday olarak öneriyoruz.

Gereğini saygıyla arz ederiz. 10.9.1985
(Alkışlar)

Rıza Öner Çakan Zonguldak	Hilmi Nalbantoğlu Erzurum
Veysel Varol Erzincan	Cemal Özdemir Tokat
Selahattin Taflıoğlu Yozgat	Yılmaz İhsan Hastürk İstanbul
Fikret Ertan İzmir	İsmet Turhangil Manisa
Salim Erel Konya	Şükri Babacan Kırklareli
Sabit Batumlu İstanbul	İlhan Dinçel Malatya
	Nuri Korkmaz Adana

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına adayım.

Bilgilerinizi rica eder, saygılar sunarım.

10 . 9 . 1985

Abdullah Çakırefe
Manisa

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı için İzmir Milletvekili Sayın Ahmet Süter'i aday gösteriyoruz.

Saygılarımızla arz ederiz. 10.9.1985
(MDP sıralarından alkışlar)

M. Arif Atalay Abdurrahman Necati Kara'ya
Adıyaman Kütahya

İsmail Şengün Ebubekir Akay
Denizli Erzurum

Faik Tarımcıoğlu Ayhan Sakallıoğlu
Bilis Sakarya

Turgut Sera Tirali Mehmet Kocabaş
Giresun İçel

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı için aday olarak başvuruda bulunanları, başvuru sırasıyla tekrar okutuyorum :

Trabzon Milletvekili Sayın Necmettin Karaduman (ANAP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar),

Kastamonu Milletvekili Sayın Şaban Küçükoğlu (Alkışlar),

Manisa Milletvekili Sayın Abdullah Çakırefe (Alkışlar),

İzmir Milletvekili Sayın Ahmet Süter (Alkışlar)

Sayın milletvekilleri, hepimizin bildiğimiz; fakat hatıraları tazelemek bakımından seçime geçmeden evvel bazı hususları arz etmek istiyorum : Anayasamızın 94 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, Başkan seçimi gizli oyla yapılacaktır.

Başkan seçilebilmek için ilk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu, yani 267 oy, üçüncü oylamada ise üye tamsayısının salt çoğunluğu, yani 201 oy aranacaktır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılacak ve dördüncü oylamada en fazla oy alan aday Başkan seçilmiş olacaktır.

Hiçbir itiraz ve kuşkuyla yer vermeden, Anayasa ve Millet Meclisi İhtisabının istediği gizliliğin bütün icaplarını yerine getirmek için, gizli oylamanın ne şekilde yapılacağını da arz ediyorum : İki sayın kâtip üye Başkanlık Divanı kürsüsünün sağ tarafındaki komisyon sırasında yer alacaklardır. Kâtip üyelere birini, adı okunan milletvekiline mühtirü oy pusulası ve zarf verecek, diğer kâtip üye ise oy pusulası ve zarf verilen sayın milletvekilini yoklama cetvelinden işaretleyecektir.

Oyunu kullanacak sayın üye, kâtip üyelere mühtirü oy pusulası ile zarfı aldıktan sonra oy hücrelerine girecek, oy pusulasına adaylardan birinin adını ve soyadını yazdıktan sonra bu oy pusulasını hücrede

zarfa koyacaktır. Bilâhara hücreden çıkacak ve kürsi üzerine konulan oy kutusuna zarfı atacaktır.

Hücrelere aynı renkte tükenmez kâlimler konulmuştur. Sayın üyelerin bu kâlimleri kullanmalarını bilhassa istihdam ediyoruz.

Sayın üyelerin oylamada dikkat edecekleri hususları da kısaca arz ediyorum : Adaylardan birinin sadece adının veya sadece soyadının yazılması tereddüt doğuracağından, adayın adı ve soyadı veya en azından adının baş harfi ile soyadının yazılması gereklidir. Sadece adının veya sadece soyadının yazılması halinde, adayın kim olduğu tereddütsüz anlaşılmağa ise oy geçerli sayılacaktır. Ayrıca, oy pusulasında oyun kime ait olduğunu belirleyecek herhangi bir işaret, imza, karalama veya renkli kalem kullanma gibi durumlarda oy geçersiz sayılacaktır. Geçerli oy hiçbir surette işaret taşımayacaktır. Adayın adı ve soyadı hiçbir eklenti yapılmadan yazılmış olacaktır. Oy pusulasına, adları okunmuş bulunan adayların dışında isim yazıldığında bu oylar, Anayasanın 94 üncü maddesi uyarınca geçersiz sayılacaktır.

2 sayın kâtip üye lütfen yerlerini alsınlar.

Birinci tur oylamada kullanılmak üzere mühtirü oy pusulasını ve zarfları sayın kâtip üyelere verilsin.

Oylamanın sayım ve dökümü için, İhtisabın 126 ncı maddesi uyarınca, ad çekmek suretiyle 5 kişilik bir tasnif komisyonu tespit ediyorum. Adlarını okuduğum sayın milletvekilleri lütfen işaret buyursunlar :

Sayın Mustafa Uğur Ener (Kütahya Milletvekili) buradalar mı efendim? Buradalar.

Sayın Necat Tunçsiper (Balıkesir Milletvekili) buradalar mı efendim? Buradalar.

Sayın Hamdi Özsoy (Afyon Milletvekili) buradalar mı efendim? Buradalar.

Sayın Enver Özcan (Tokat Milletvekili) buradalar mı efendim? Buradalar.

Sayın Ahmet Sarp (Diyarbakır Milletvekili) buradalar mı efendim? Buradalar.

Böylece tasnif komisyonu tamamlanmış oldu.

Sayın milletvekilleri, özellikle bir hususu tekrar etmekte fayda görüyorum : Yalnız hücredeki kâlimler kullanılacaktır efendim.

Adana İfinden başlamak üzere, alfabetik sıraya göre oylama işlemine geçiyoruz efendim.

(Oylar toplandı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Divan Üyesinin okumuş olduğu liste üzerinden son ile gelmiş bulunuyoruz; bu sırada oyunu kullanmayan sayın milletvekilleri varsa lütfen oylarını kullanımlar efendim.

Sayın milletvekilleri; oyunu kullanmayan sayın milletvekili var mı efendim? Yok.

Oy verme işlemi bitmiştir. (ANAP sıralarından «Sayın Başkan, bir dakika lütfen» sesi)

ABDURRAHMAN NECATİ KARA'A (Kütahya) — Sayın Başkan, «Oy verme işlemi bitmiştir» diye ilan ettiniz; artık oy kullanılamaz.

BAŞKAN — Efendim, evet söyledim; fakat arkadaşlarımız oyunu kullanmamış, oradan da işaret etti; oy hususu da kutsal olduğu için o bakımdan izin verdim.

ABDURRAHMAN NECATİ KARA'A (Kütahya) — Sayın Başkan, ilan ettiniz, bu oy kullanılamaz, itiraz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Efendim, oy verme işlemi bitmiştir. Tasnif komisyonu lütfen komisyon sıralarındaki yerini alsın efendim.

Tasnif komisyonu :

Sayın Mustafa Uğur Ener (Kütahya)

Sayın Hamdi Özsoy (Afyonkarahisar)

Sayın Necat Tunçsiper (Balıkesir)

Sayın Enver Özcan (Tokat)

Sayın Ahmet Sarp (Diyarbakır)

Oy kupası tasnif heyetine verilsin efendim.

(Oyların ayrımı yapıldı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, tasnif komisyonunun yapmış olduğu tasnif sonucu gelmiştir, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Geçici Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi için yapılan 1. inci tur oylamaya (370) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı sayın adaylar hizaflarında gösterilen oyları almışlardır.

(Saygıyla arz olunur.

Tasnif Komisyonu

Mustafa Uğur Ener   Necat Tunçsiper
Kütahya   Balıkesir

Hamdi Özsoy   Enver Özcan
Afyonkarahisar   Tokat

Ahmet Sarp
Diyarbakır

Necmettin Karaduman	: 197
Abdullah Çalkırefe	: 95
Ahmet Süter	: 38
Şaban Küçükkoğlu	: 14
Boş	: 23
Geçersiz	: 3

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bu sonuca göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi için Anayasanın 94 üncü maddesine göre üçte iki çoğunluğu sağlanamamıştır.

2. nci tur seçim oylamasına başlıyoruz.

Başkan seçebilmek için bu oylamada da üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu, yani 267 oy aranacaktır.

Bu oylamada 2 mühürli oy pusulası kullanılacaktır.

Oylamanın sayım ve dökümü için ad çekmek suretiyle 5 kişilik yeni bir tasnif komisyonu tespit ediyoruz efendim.

Sayın Mahmut Karabulut (Sivas Milletvekili) buradalar mı efendim? Burada.

Sayın Cemal Büyükbas (Eskişehir Milletvekili) buradalar mı efendim? Burada.

Sayın İbrahim Özdemir (İstanbul Milletvekili) buradalar mı efendim? Burada.

Sayın Necat Eldem (Mardin Milletvekili) buradalar mı efendim? Burada.

Sayın Ahmet Yılmaz (Giresun Milletvekili) buradalar mı efendim? Yoklar.

Sayın Bülent Öncel (Şanlıurfa Milletvekili) buradalar mı efendim? Burada.

İkinci turun 5 kişilik tasnif komisyonu tamamlanmıştır.

Adana İli milletvekilllerinden başlamak suretiyle ikinci tur oylamaya geçiyoruz efendim.

(Oylar toplandı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, oyunu kullanmayan milletvekili varsa lütfen oyunu kullansın efendim.

Sayın milletvekilleri, 2. nci defa arz ediyorum; lütfen, oylarını kullanmayan sayın milletvekilleri varsa, oylarını kullansınlar efendim; oylama işlemi bitirdikten sonra tekrar bir milletvekilinin oyunu kullanma imkânı yoktur.

ABDURRAHMAN NECATİ KARA'A (Kütahya) — 1. inci turda nasıl oldu Sayın Başkanım? İtiraz hakkımızı mahfuz tutuyoruz, zabıtlara geçmelidir Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Evet.

Oyunu kullanmayan sayın milletvekili var mı efendim? Yok.

Oy kurtarma işlemi bitmiştir, kupa kaldırılınsın efendim.

Tasnif komisyonu lütfen yerini alsın efendim.

Tasnif komisyonunu tekrar okuyorum :

Sayın Mahmut Karabulut (Sivas)
Sayın Cemal Büyükkıbaş (Eskişehir)
Sayın İbrahim Özdemir (İstanbul)
Sayın Necat Eldem (Mardin)
Sayın Aziz Bülent Öncel (Şanlıurfa)

(Oyların ayırımına başlandı)

BAŞKAN — Efendim, tasnif heyetini lütfen serbest bırakalım.

CÜNEYT CANVER (Adana) — Baskı yapıyorlar efendim.

BAŞKAN — Tasnif heyetini rahat bırakalım efendim; tasnif heyetinin etrafını boşaltalım lütfen. Atakalı olmayanlar, lütfen tasnif komisyonunun etrafını boşaltalım efendim...

Efendim, tasnif heyetinin rahat çalışmasına temin edelim, rica ediyorum...

(Oyların ayırımı yapıldı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri; tasnif komisyonunun tespit etmiş olduğu 2 nci tur sonuçları gelmiştir, okutuyorum efendim :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Geçici Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi için yapılan 2 nci tur oylamaya (365) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı sayın adaylar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Sayıyla arz olunur.

Tasnif komisyonu :

Mahmut Karabulut Sivas	Cemal Büyükkıbaş Eskişehir
İbrahim Özdemir İstanbul	M. Necat Eldem Mardin

A. Bülent Öncel
Şanlıurfa

Neomettin Karaduman	: 197
Abdullah Çalkırcı	: 85
Ahmet Süter	: 34
Şaban Küçükkoçlu	: 16
Boş	: 31
Geçersiz	: 2

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, 2 nci turda da hiçbir Sayın aday üçte iki çoğunluğu dolduramamış durumdadır. Binaenaleyh, bunun için tabii üçüncü ve mülteakip dördüncü turun yapılması icap etmektedir.

Yalnız, bir önerge var, onu okutayım, o önergeyi işleme koyamayacağımı da arz edeceğim yüce heyetinize.

MUSTAFA RÜSTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Okutmaya gerek yok Sayın Başkan. (ANAP sıralarından «Okumaya gerek yok» sesleri)

BAŞKAN — Okutmayacağıma göre mesele yok efendim.

Efendim, müsaade buyurun, İhtüdüğün 56 ncı maddesini okuyorum : «Başkanı oturumu açar ve gerekirse kapatır. Oturumun devamınca Başkanlık malkamı ve Divan Üyelikleri boş kalamaz.

Zorunlu hallerde, o birleşim için geçerli olmak kaydıyla ve sona ermek üzere olan işlerin tamamlanması amacıyla oturumun uzatılmasına Genel Kurulca karar verilebilir.»

Şimdi, Başkanlığımız, Geçici Başkanlıktır. Danışma Kurulu teşekkül etmemiştir. Danışma Kurulunda böyle bir husus görüşülmemiştir ve geçmemiştir. Orada muvafakat yahut da ademi muvafakat olur; ademi muvafakat da olsa Genel Kurula getirilir, Genel Kurulun oylarına sunulur, kabul edilir veya kabul edilmez, ona göre işlem yapılır.

Binaenaleyh, buna göre önergeyi işleme koyuyorum.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane)

— Sayın Başkan, Danışma Kurulu teşekkül ettiği ahvalde söylediğimiz işlem yapılır; fakat Danışma Kurulu yok ise, o prosedür kanaatimce işlemez.

CÜNEYT CANVER (Adana) — İşler efendim, işler.

BAŞKAN — Efendim, şimdi burada usul müzakeresi açmak durumunda değiliz; yalnız Sayın Başkanımızı seçmek üzere çalışıyoruz. Şu anda saatimiz de 18.50'dir ve çalışma süremizin bitimine çok kısa bir süre kalmıştır. Aynı zamanda, Başkan seçiminin 4 turda ve 10 günde tamamlanabileceği de bir prosedür gereğidir.

(MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane)

— Meclis çalışmak istiyor efendim.

MUSTAFA RÜSTÜ TAŞAR (Gaziantep) — 10 gün sonra mı seçeceğiz Başkan?

BAŞKAN — O itibarla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimine devam etmek için, 12 Eylül 1985 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum efendim.

Kapanma Saati : 18.50

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

2 NCI BİRLEŞİM

11 . 9 . 1985 Çarşamba

Saat : 15.00

1

**BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA
SUNUŞLARI**

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçimi.
2. — Başkanvekilleri, Kâtip Üyeler ve İdare Amir-
leri seçimi.
3. — Komisyonlara üye seçimi.

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞ-
TIRMASI YAPILMASINA DAİR
ÖNGÖRÜŞMELER**

6

SÖZLÜ SORULAR

7

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

